

Prioritní fronta a příklad použití v úloze hledání nejkratších cest

Jan Faigl

Katedra počítačů

Fakulta elektrotechnická

České vysoké učení technické v Praze

Přednáška 11

B0B36PRP – Procedurální programování

Přehled témat

- Část 1 – Prioritní fronta polem a haldou

Prioritní fronta polem

Halda

- Část 2 – Příklad využití prioritní fronty v úloze hledání nejkratší cesty v grafu

Popis úlohy

Návrh řešení

Příklad naivní implementace prioritní fronty polem

Implementace pq haldou s `push()` a `update()`

- Část 3 – Zadání 10. domácího úkolu (HW10)

Část I

Část 1 – Prioritní fronta (Halda)

Prioritní fronta polem – rozhraní

- V případě implementace prioritní fronty polem můžeme využít jedno pole pro hodnoty a druhé pole pro uložení priority daného prvku.

Implementace vychází z lec11/queue_array.h a lec11/queue_array.c

```
typedef struct {  
    void **queue;    // Pole ukazatelů na jednotlivé prvky  
    int *priorities; // Pole hodnot priorit jednotlivých prvků  
    int count;       // Uvažujeme pouze MAX_INT prvků, zpravidla 2147483647  
    int head;  
    int tail;  
} queue_t;
```

- Další rozhraní (jména a argumenty funkcí) mohou zůstat identické jako u implementace spojovým seznamem.

Viz 9. přednáška.

```
void queue_init(queue_t **queue);  
void queue_delete(queue_t **queue);  
void queue_free(queue_t *queue);  
  
_Bool queue_is_empty(const queue_t *queue);  
  
int queue_push(void *value, int priority,  
               queue_t *queue);  
void* queue_pop(queue_t *queue);  
void* queue_peek(const queue_t *queue);
```

Prioritní fronta polem 1/3 – push()

- Funkce `push()` je až na uložení priority identická s verzí bez priorit.

```
46 int queue_push(void *value, int priority, queue_t *queue)
47 {
48     int ret = QUEUE_OK; // by default we assume push will be OK
49     if (queue->count < MAX_QUEUE_SIZE) {
50         queue->queue[queue->tail] = value;
51         queue->priorities[queue->tail] = priority; // store priority of the new value entry
52         queue->tail = (queue->tail + 1) % MAX_QUEUE_SIZE;
53         queue->count += 1;
54     } else {
55         ret = QUEUE_MEMFAIL;
56     }
57     return ret;
58 }
```

`lec11/priority_queue-array/priority_queue-array.c`

- Funkce `peek()` a `pop()` potřebují prvek s nejnižší (nejvyšší) prioritou.
 - Nalezení prvku z „čela“ fronty realizujeme funkcí `getEntry()`, kterou následně využijeme jak v `peek()`, tak v `pop()`.

Prioritní fronta polem 2/3 – `getEntry()`

- Nalezení nejmenšího (největšího) prvku provedeme lineárním prohledáním aktuálních prvků uložených ve frontě (poli).

```
61 static int getEntry(const queue_t *const queue)
62 {
63     int ret = -1; // return -1 if queue is empty.
64     if (queue->count > 0) {
65         for (int cur = queue->head, i = 0; i < queue->count; ++i) {
66             if (
67                 ret == -1 ||
68                 (queue->priorities[ret] > queue->priorities[cur])
69             ) {
70                 ret = cur;
71             }
72             cur = (cur + 1) % MAX_QUEUE_SIZE;
73         }
74     }
75     return ret;
76 }
```

`lec11/priority_queue-array/priority_queue-array.c`

Prioritní fronta polem 3/3 – peek() a pop()

- Funkce `peek()` využívá lokální (static) funkce `getEntry()`.

```

101 void* queue_peek(const queue_t *queue)
102 {
103     return queue_is_empty(queue) ? NULL : queue->queue[getEntry(queue)];
104 }

```

- Ve funkci `pop()` zaplníme položku vyjmutého prvku prvkem ze startu.

```

77 void* queue_pop(queue_t *queue) Tím zajistíme, že prvky tvoří souvislý blok v rámci kruhové fronty.
78 {
79     void *ret = NULL;
80     int bestEntry = getEntry(queue);
81     if (bestEntry >= 0) { // entry has been found
82         ret = queue->queue[bestEntry];
83         if (bestEntry != queue->head) { //replace the bestEntry by head
84             queue->queue[bestEntry] = queue->queue[queue->head];
85             queue->priorities[bestEntry] = queue->priorities[queue->head];
86         }
87         queue->head = (queue->head + 1) % MAX_QUEUE_SIZE;
88         queue->count -= 1;
89     }
90     return ret;
91 }

```

Prioritní fronta polem – příklad použití

- Použití je identické s implementací spojovým seznamem.

```
$ make && ./demo-priority_queue-array
ccache clang -c priority_queue-array.c -O2 -o priority_queue-array.o
ccache clang priority_queue-array.o demo-priority_queue-array.o -o demo-priority_queue-array
Add 0 entry '2nd' with priority '2' to the queue
Add 1 entry '4th' with priority '4' to the queue
Add 2 entry '1st' with priority '1' to the queue
Add 3 entry '5th' with priority '5' to the queue
Add 4 entry '3rd' with priority '3' to the queue

Pop the entries from the queue
1st
2nd
3rd
4th
5th
```

[lec11/priority_queue-array/priority_queue-array.h](#)
[lec11/priority_queue-array/priority_queue-array.c](#)
[lec11/priority_queue-array/demo-priority_queue-array.c](#)

Prioritní fronta spojovým seznamem nebo polem a výpočetní náročnost

- V naivní implementaci prioritní fronty jsme zohlednění priority „odložili“ až do doby, kdy potřebujeme odebrat prvek z fronty. *Použili jsme „lazy“ (odložený) výpočet.*
- Při odebrání (nebo vrácení) nejmenšího prvku v nejnepříznivějším případě musíme projít všechny položky.
- To může být **výpočetně náročné** a raději bychom chtěli „udržovat“ prvek připravený.
 - Můžeme to například udělat zavedením položky **head**, ve které bude aktuálně nejnížší (nejvyšší) vložený prvek do fronty.
 - Prvek **head** aktualizujeme v metodě **push()** porovnáním hodnoty aktuálně vkládaného prvku.
 - Tím zefektivníme operaci **peek()**.
 - V případě odebrání prvku, však musíme frontu znovu projít a najít nový prvek.

Nebo můžeme použít sofistikovanější datovou strukturu, která nám umožní efektivně udržovat hodnotu nejmenšího prvku a to jak při operaci vložení **push()** tak při operaci vyjmutí **pop()** prvku z prioritní fronty.

Halda

- Halda je dynamická datová struktura, která má „tvar“ binárního stromu a uspořádání prioritní fronty.
- Každý prvek haldy obsahuje hodnotu a dva potomky, podobně jako binární strom.
- **Vlastnosti haldy** – „*Heap property*“.
 - **Hodnota každého prvku je menší než hodnota libovolného potomka.**
 - Každá úroveň binárního stromu haldy je plná, kromě poslední úrovně, která je zaplněna zleva doprava.
- Prvky mohou být odebrány pouze přes kořenový uzel.
- Vlastnost haldy zajišťuje, že **kořen je vždy prvek s nejnižším/nejvyšším ohodnocením.**

Binární plný strom

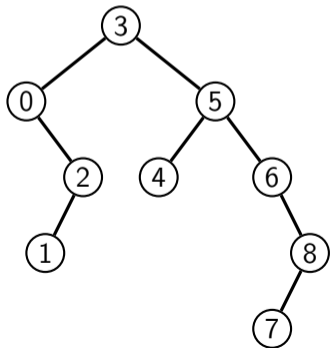
V případě binárního plného stromu je složitost procházení úměrná hloubce stromu, která je pro n prvků úměrná $\log_2(n)$. Složitost operací `push()`, `pop()`, `peek()` tak můžeme očekávat nikoliv $O(n)$ (jako v případě předchozí implementace prioritní fronty polem a spojovým seznamem), ale $O(\log n)$ a pro `peek()` dokonce $O(1)$.

Binární vyhledávací strom vs halda

Binární vyhledávací strom

- Může obsahovat prázdná místa.
- Hloubka stromu se může měnit.

Zajistit vyvážený strom je implementačně náročnější než implementace haldy.

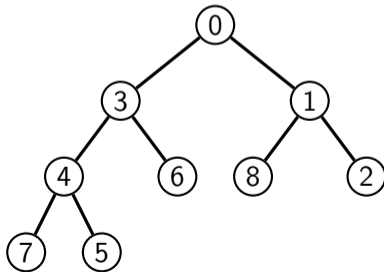
Halda

- Binární plný strom

Hloubka stromu vždy $\lfloor \log_2(n) \rfloor$.

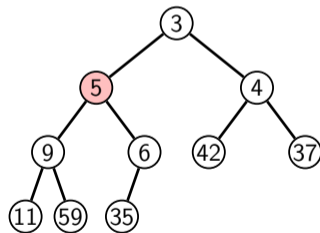
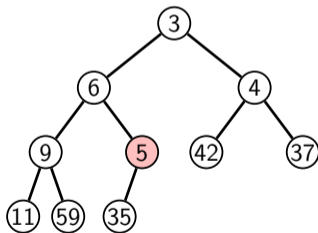
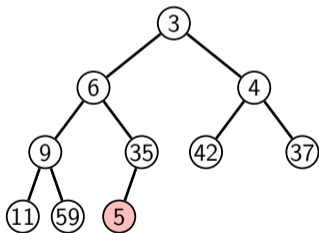
- Kořen stromu je vždy prvek s nejnižší (nejvyšší) hodnotou.
- Každý podstrom splňuje vlastnost haldy.

Heap property

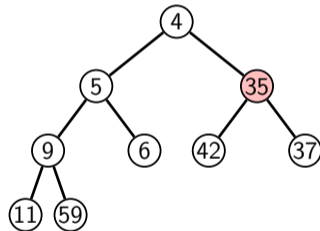
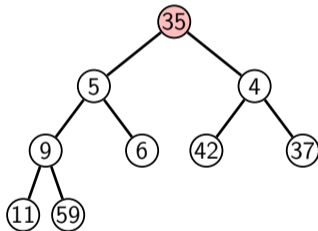
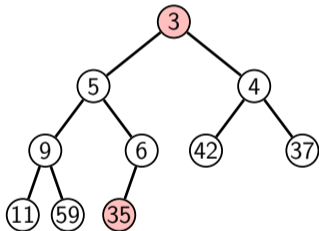
Halda – přidání prvku `push()`

- Po každém provedení operace `push()` musí být splněny vlastnosti haldy.
- Prvek přidáme na konec haldy, tj. na první volnou pozici (vlevo) na nejnižší úrovni haldy.
- Zkontrolujeme, zdali je splněna podmínka haldy, pokud ne, zaměníme prvek s nadřazeným prvkem (předkem).
V nejnepříznivějším případě prvek „proublá“ až do kořene stromu.

Halda – odebrání prvku `pop()`

- Při operaci `pop()` odebereme kořen stromu.
- Prázdné místo nahradíme nejpravějším listem.
- Zkontrolujeme, zdali je splněna podmínka haldy, pokud ne, zaměníme prvek s potomkem a postup opakujeme. *V nejnepříznivějším případě prvek „probublá“ až do listu stromu.*

- Jak zjistit nejpravější list?
 - V případě implementace spojovou strukturou (nelineární) můžeme explicitně udržovat odkaz.
 - **Binární plný strom můžeme efektivně reprezentovat polem** – pak nejpravější list je poslední prvek v poli.

Prioritní fronta haldou

- Prvky ukládáme do haldy a při každém vložení / odebrání zajišťujeme, aby platily vlastnosti **haldy**.
- Operace **peek()** má konstantní složitost a nezáleží na počtu prvků ve frontě, nejnižší prvek je vždy kořen.

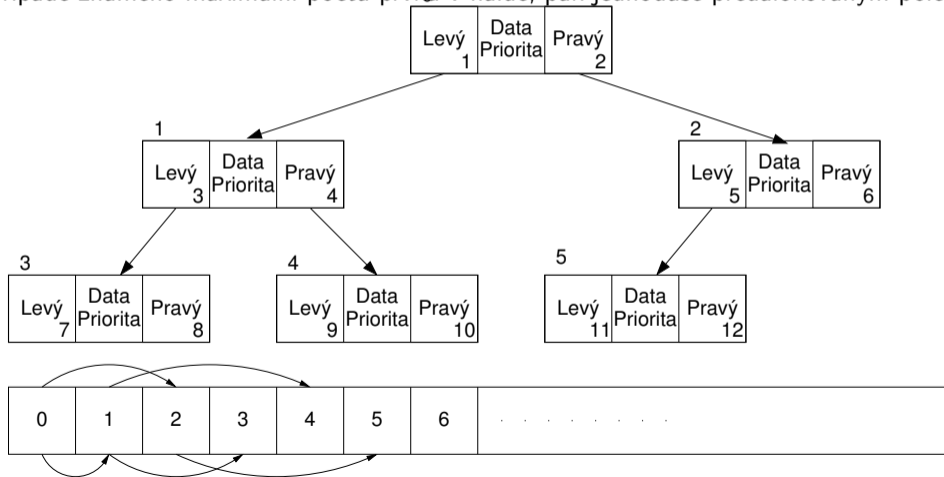
Asymptotická složitost v notaci velké O je $O(1)$.

- Operace **push()** a **pop()** udržují vlastnost haldy záměnami prvku až do hloubky stromu.

Pro binární plný strom je hloubka stromu $\log_2(n)$, kde n je aktuální počet prvků ve stromu, odtud složitost operace $O(\log(n))$.

Reprezentace binárního stromu polem

- Binární plný strom můžeme reprezentovat lineární strukturou.
- V případě známého maximální počtu prvků v haldě, pak jednoduše předalokovaným polem.

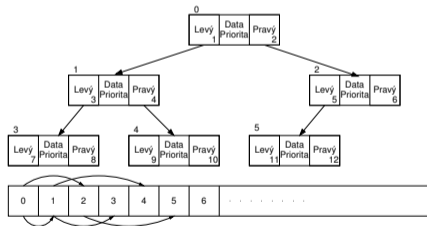

Halda jako binární plný strom reprezentovaný polem

- Pro definovaný maximální počet prvků v haldě si předalokujeme pole o daném počtu prvků.
- Binární **plný strom** má všechny vrcholy na úrovni rovné hloubce stromu co nejvíce vlevo.
- Kořen stromu je první prvek s indexem 0, následníky prvku na pozici i lze v poli určit jako prvky s indexy:

- levý následník: $i_{levý} = 2i + 1$;
- pravý následník: $i_{pravý} = 2i + 2$.

Podobně lze odvodit vztah pro předchůdce.

- Kořen stromu reprezentuje nejprioritnější prvek.

Např. s nejmenší hodnotou nebo maximální prioritou.

Operace vkládání a odebírání prvků

- I v případě reprezentace polem pracují operace vkládání a odebírání identicky.
 - Funkce `push()` přidá prvek jako další prvek v poli a následně propaguje prvek směrem nahoru až **je splněna vlastnost haldy**.
 - Při odebrání prvku funkcí `pop()` je poslední prvek v poli umístěn na začátek pole (kořen stromu) a propagován směrem dolů až **je splněna vlastnost haldy**.
- Dochází pouze k vzájemnému zaměňování hodnot na pozicích v poli (haldě).

Z indexu prvku v poli vždy můžeme určit jak levého a pravého následníka, tak i předcházející prvek (rodič) v pohledu na haldu jako binární strom.
- Hlavní výhodou reprezentace polem je přístup do předem alokovaného bloku paměti.

Všechny prvky můžeme jednoduše projít v jedné smyčce, například při výpisu.
- Ověření zdali implementace operací `push()` a `pop()` zachovává **podmínku haldy** můžeme realizovat ověřující funkcí `is_heap()`.

Příklad implementace `pq_is_heap()`

- Pro každý prvek haldy musí platit, že jeho hodnota je menší než levý i pravý následník.

```
18 typedef struct {
19     int size;    // the maximal number of entries
20     int len;    // the current number of entries
21     int *cost;  // array with costs - lowest cost is highest priority
22     int *label; // array with labels (each label has cost/priority)
23 } pq_heap_s;

161 _Bool pq_is_heap(pq_heap_s *pq, int n)
162 {
163     _Bool ret = true;
164     int l = 2 * n + 1; // left successor
165     int r = l + 1;    // right successor
166     if (l < pq->len) {
167         ret = (pq->cost[l] < pq->cost[n]) ? false : pq_is_heap(pq, l);
168     }
169     if (r < pq->len) {
170         ret = ret // if ret is false, further expression is not evaluated
171             &&
172             ( (pq->cost[r] < pq->cost[n]) ? false : pq_is_heap(pq, r) );
173     }
174     return ret;
175 }
```

Příklad implementace push()

- Prvek přidáme na konec pole a iterativně kontrolujeme, zdali je splněna vlastnost haldy. Pokud ne, prvek zaměníme s předchůdcem.

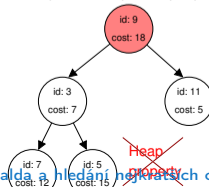
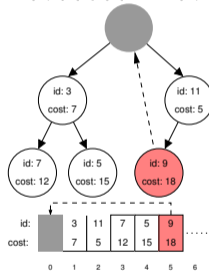
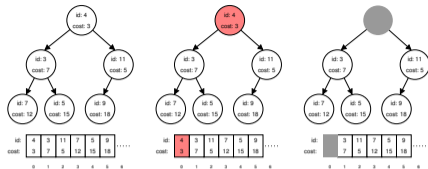
```
81 #define GET_PARENT(i) ((i-1) >> 1) // parent is (i-1)/2

83 _Bool pq_push(pq_heap_s *pq, int label, int cost)
84 {
85     _Bool ret = false;
86     if (pq && pq->len < pq->size && label >= 0 && label < pq->size) {
87         pq->cost[pq->len] = cost; //add the cost to the next free slot
88         pq->label[pq->len] = label; //add label of new entry
89         int cur = pq->len; // index of the entry added to the heap
90         int parent = GET_PARENT(cur);
91         while (cur >= 1 && pq->cost[parent] > pq->cost[cur]) {
92             pq_swap(pq, parent, cur); // swap parent<->cur
93             cur = parent;
94             parent = GET_PARENT(cur);
95         }
96         pq->len += 1;
97         ret = true;
98     }
99     // assert(pq_is_heap(pq, 0)); // testing the implementation
100     return ret;
101 }
```

Příklad volání pop()

- Halda je reprezentovaná binárním polem.
- Nejmenší prvek je kořenem stromu.
- Voláním pop() odebíráme kořen stromu.
- Na jeho místo umístíme poslední prvek.
- Strom však nesplňuje podmínku haldy.
- Proto provedeme záměnu s následníky.
 - V tomto případě volíme pravého následníka, neboť jeho hodnota je nižší než hodnota levého následníka.*
- A strom opět splňuje vlastnost haldy.
- Záměny provádíme v poli a využíváme vlastnosti plného binárního stromu.

Levý potomek prvku haldy na pozici i je $2i+1$, pravý potomek je na pozici $2i + 2$.

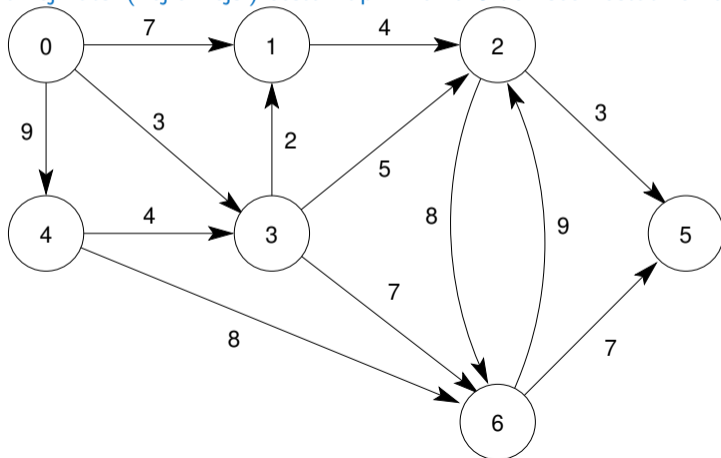

Část II

Část 2 – Příklad využití prioritní fronty v úloze hledání nejkratší cesty v grafu

Hledání nejkratší cesty v grafu

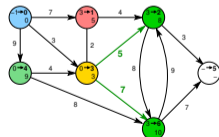
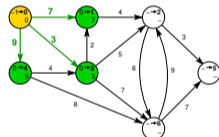
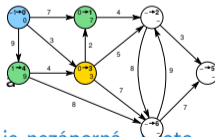
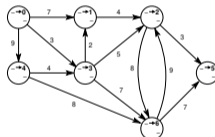
- Uzly grafu mohou reprezentovat jednotlivá místa a hrany cestu, jak se mezi místy pohybovat.
- Ohodnocení (cena) hrany může odpovídat náročnosti pohybu mezi dvě sousedními uzly.
- Cílem je nalézt nejkratší (nejlevnější) cestu např. z uzlu 0 do všech ostatních uzlů.

Dijkstrův algoritmus

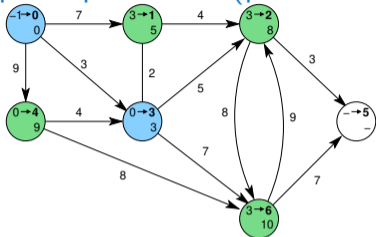
- Necht' má graf pouze kladné ohodnocení hran, pak pro každý uzel:
 - nastavíme aktuální cenu nejkratší cesty z výchozího uzlu;
 - udržujeme odkaz na bezprostředního předchůdce na nejkratší cestě ze startovního uzlu.
- Hledání cesty je postupná aktualizace ceny nejkratší cesty do jednotlivých uzlů.

- **Začneme z výchozího uzlu (cena 0) a aktualizujeme délku cesty do následníků.**
- **Následně vybereme takový uzel,**
 - do kterého již existuje nějaká cesta z výchozího uzlu a zároveň **má aktuálně nejnižší ohodnocení.**
- **Postup opakujeme dokud existuje nějaký dosažitelný uzel.**
 - Tj. uzel, do kterého vede cesta z výchozího uzlu
 - má již ohodnocení a předchůdce (*zelené uzly*).

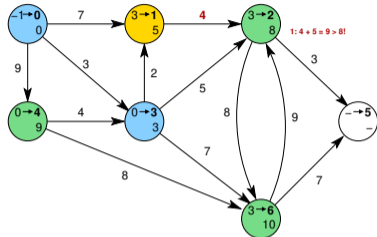

Ohodnocení uzlů se může pouze snižovat, cena hran je nezáporná. Proto pro uzel s aktuálně nejkratší cestou již nemůže existovat cesta kratší.

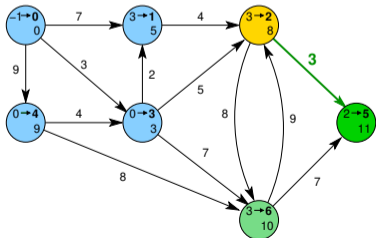
Příklad postupu řešení (pokračování)

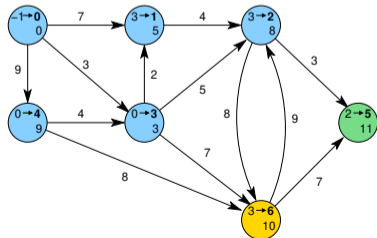
1: Po 2. expanzi má uzel 3 již nejkratší cestu.

2: Expanze uzlu 1 nevede na kratší cestu do uzlu 2.

3: Expanzí uzlu 2 získáme cestu též do uzlu 5.

4: Dalšími expanzemi již cesty nezlepšujeme.

Příklad řešení úlohy hledání nejkratších cest v grafu

Řešení úlohy obsahuje tři části.

- **Vstupní data** (grafu) – paměťová reprezentace a načtení hodnot.

Formát vstupního souboru.

- Vstupní graf je zadán jako seznam hran.
- Dalším vstupem je výchozí uzel.

`from to cost` – Viz 10. přednáška.

Pro jednoduchost budeme uvažovat 1. uzel (0).

- **Výstupní data** (nejkratší cesty) – paměťová reprezentace a uložení (zápis).

Formát výstupního souboru.

- Všechny nejkratší cesty vypíšeme jako seznam vrcholů s cenou (délkou) nejkratší cesty a bezprostředním předchůdcem (indexem) uzlu na nejkratší cestě z výchozího uzlu (uzel 0).

`label cost parent`

- **Algoritmus** hledání cest – Dijkstrův algoritmus.

- Algoritmus je relativně přímočarý – v každém kroku expandujeme uzel s aktuálně nejkratší cestou z výchozího uzlu.

*V každém kroku potřebujeme uzel s aktuálně nejnižší délkou cesty – použijeme **prioritní frontu**.*

Vstupní graf, reprezentace grafu a řešení

- Graf je zadán jako seznam hran v souboru, který můžeme načíst funkcí `load_graph_simple()` z `lec11/*/load_simple.c`.

Příklad vstupního souboru, seznamu hran.

- Graf je seznam hran.

```

4  typedef struct {          10  typedef struct {
5      int from;             11      edge_t *edges;
6      int to;               12      int num_edges;
7      int cost;             13      int capacity;
8  } edge_t;                 14  } graph_t;
                                lec11/graph.h

```

- Využijeme uspořádání hran ve vstupním souboru.

- Hrany vycházející z uzlu určíme jako index první hrany `edge_start`
- a počet hran `edge_count`.

```

16  typedef struct {
17      int edge_start;
18      int edge_count;
19      int parent;
20      int cost;
21  } node_t;
                                lec11/dijkstra.c

```

```

1  0 5 74
2  1 6 56
3  2 8 11
4  2 9 27
5  2 4 31
6  2 3 41
7  2 1 26
8  3 5 24
9  3 9 12
10 4 9 13
11 ...

```

- Řešení nejkratších cest, reprezentujeme uložením ke každému vrcholu: cena nejkratší cesty `cost` a předcházející uzel na nejkratší cestě `parent`.

Datová reprezentace

- Řešení implementujeme v modulu `dijkstra`.
- Všechny potřebné datové struktury zahrneme do jediné struktury `dijkstra_t` reprezentující všechna data řešení úlohy.

```

23 typedef struct {
24     graph_t *graph;
25     node_t *nodes;
26     int num_nodes;
27     int start_node;
28 } dijkstra_t;

```

- Pro alokaci použijeme `myMalloc()`, `allocate_graph()` a inicializujeme položky struktury na výchozí hodnoty.

```

31 void* dijkstra_init(void)
32 {
33     dijkstra_t *dij = myMalloc(
34         sizeof(dijkstra_t));
35     dij->nodes = NULL;
36     dij->num_nodes = 0;
37     dij->start_node = -1;
38     dij->graph = allocate_graph();
39     return dij;

```

```

6 #include <stdlib.h>

8 void* myMalloc(size_t size)
9 {
10     void *ret = malloc(size);
11     if (!ret) {
12         fprintf(stderr, "Malloc failed!\n");
13         exit(-1)
14     }
15     return ret;
16 }

```

lec11/my_malloc.c

Načtení grafu a inicializace uzlů 1/2

- Hrany načteme např. `load_graph_simple()` nebo impl. HW09.
- Zjistíme počet vrcholů jako nejvyšší číslo uzlu hran.

Lze implementovat přímo do načítání.

```

46 _Bool dijkstra_load_graph(const char *filename, void *dijkstra)
47 {
48     _Bool ret = false;
49     dijkstra_t *dij = (dijkstra_t*)dijkstra;
50     if (
51         dij && dij->graph &&
52         load_graph_simple(filename, dij->graph)
53     ) { // edges has not been loaded
54         // dijkstra_t and graph has been allocated and edges have been loaded here
55         // go through the edges and create array of nodes with indexing to edges
56         // 1st get the maximal number of nodes
57         int m = -1;
58         for (int i = 0; i < dij->graph->num_edges; ++i) {
59             const edge_t *const e = &(dij->graph->edges[i]); // use pointer to avoid copying
60             m = m < e->from ? e->from : m;
61             m = m < e->to ? e->to : m;
62         }
63         m += 1; // m is the index therefore we need +1 for label 0

```

lec11/graph_search/dijkstra.c

Inicializace uzlů 2/2

- Alokujeme paměť pro uzly a nastavíme (bezpečné) výchozí hodnoty.

```
64     dij->nodes = myMalloc(sizeof(node_t) * m);
65     dij->num_nodes = m;
66     for (int i = 0; i < m; ++i) { // 2nd initialization of the nodes
67         dij->nodes[i].edge_start = -1;
68         dij->nodes[i].edge_count = 0;
69         dij->nodes[i].parent = -1;
70         dij->nodes[i].cost = -1;
71     }
```

- Nastavíme indexy hran jednotlivým uzlům s využitím uspořádání vstupních dat.

```
77     for (int i = 0; i < dij->graph->num_edges; ++i) { // 3rd add edges to the nodes
78         int cur = dij->graph->edges[i].from;
79         if (dij->nodes[cur].edge_start == -1) { // first edge
80             dij->nodes[cur].edge_start = i; // mark the first edge in the array of edges
81         }
82         dij->nodes[cur].edge_count += 1; // increase number of edges
83     }
84     ret = true;
85 }
86 return ret;
87 }
```

lec11/graph_search/dijkstra.c

Uložení řešení do souboru

- Po nalezení všech nejkratších cest (z uzlu 0) má každý uzel nastavenou hodnotu `cost` s délkou cesty a v `parent` index bezprostředního předchůdce na nejkratší cestě.

Případně -1 pokud cesta do uzlu neexistuje.

```

128 _Bool dijkstra_save_path(void *dijkstra, const char *filename)
129 {
130     _Bool ret = false;
131     const dijkstra_t *const dij = (dijkstra_t*)dijkstra;
132     if (dij) {
133         FILE *f = fopen(filename, "w");
134         if (f) {
135             for (int i = 0; i < dij->num_nodes; ++i) {
136                 const node_t *const node = &(dij->nodes[i]);
137                 fprintf(f, "%i %i %i\n", i, node->cost, node->parent);
138             } // end all nodes
139             ret = fclose(f) == 0; // indicate eventuall error in saving
140         }
141     }
142     return ret;
143 }

```

lec11/graph_search/dijkstra.c

```

21 typedef struct {
22     int edge_start;
23     int edge_count;
24     int parent;
25     int cost;
26 } node_t;

```

Zápis řešení do souboru můžeme implementovat jednoduchým výpisem do souboru nebo implementací HW09.

Prioritní fronta pro Dijkstraův algoritmus

- Součástí balíku `lec11/graph_search-array` je rozhraní `pq.h` pro implementaci prioritní fronty s funkcí `update()`.

```
void *pq_alloc(int size);
```

```
void pq_free(void *_pq);
```

```
_Bool pq_is_empty(const void *_pq);
```

```
_Bool pq_push(void *_pq, int label, int cost);
```

```
_Bool pq_update(void *_pq, int label, int cost);
```

```
_Bool pq_pop(void *_pq, int *oLabel);
```

`lec11/graph_search-array/pq.h`.

- Jedná se o relativně obecný předpis, který neklade zvláštní požadavky na vnitřní strukturu. V balíku je rozhraní implementované v modulu `pq_array-linear.c`, který obsahuje implementaci prioritní fronty polem s lineární složitostí funkcí `push()` a `pop()`.
- `lec11/graph_search-array` základní funkční řešení hledání nejkratší cesty, prioritní fronta implementována polem.

Prioritní fronta (polem) s push() a update()

- Při expanzi uzlu, můžeme do prioritní fronty vkládat uzly s cenou pro každou hranu vycházející z uzlu.
- Obecně může být hran výrazně více než počet uzlů. *Pro plný graf o n uzlech až n^2 hran.*
- **Proto pro prioritní frontu implementujeme funkci `update()` a tím zaručíme, že ve frontě bude nejvýše tolik prvků, kolik je vrcholů.**
- V prioritní frontě tak můžeme předalokovat maximální počet položek.
- Při volání `update()` však potřebujeme získat pozici daného uzlu v prioritní frontě a změnit jeho hodnotu.
 - Prvek v poli najdeme lineárním průchodem prvků ve frontě.
Budeme však mít lineární složitost!
 - *Pozici prvku v prioritní frontě uložíme do dalšího pole a získáme okamžitý přístup za cenu mírně složitějšího vkládání prvků a vyšších paměťových nároků (jeden `int` na prvek pole).
Operace `update()` bude mít výhodnou konstantní složitost.*

Hledání nejkratších cest (dijkstra_solve())

- Využijeme implementaci prioritní fronty s push() a update().

```
100 dij->nodes[dij->start_node].cost = 0; // inicializace
101 void *pq = pq_alloc(dij->num_nodes); // prioritní fronta
102 int cur_label;
103 pq_push(pq, dij->start_node, 0);
104 while ( !pq_is_empty(pq) && pq_pop(pq, &cur_label) ) {
105     node_t *cur = &(dij->nodes[cur_label]); // pro snazší použití
106     for (int i = 0; i < cur->edge_count; ++i) { // všechny hrany z uzlu
107         edge_t *edge = &(dij->graph->edges[cur->edge_start + i]);
108         node_t *to = &(dij->nodes[edge->to]);
109         const int cost = cur->cost + edge->cost;
110         if (to->cost == -1) { // uzel to nebyl dosud navštíven
111             to->cost = cost;
112             to->parent = cur_label;
113             pq_push(pq, edge->to, cost); // vložení vrcholu do fronty
114         } else if (cost < to->cost) { // uzel již v pq, proto
115             to->cost = cost; // testujeme cost
116             to->parent = cur_label; // a aktualizujeme odkaz (parent)
117             pq_update(pq, edge->to, cost); // a prioritní frontu pq
118         }
119     } // smyčka přes všechny hrany z uzlu cur_label
120 } // prioritní fronta je prázdná
121 pq_free(pq); // uvolníme paměť
```

lec11/dijkstra.c

Příklad použití

- Základní implementace hledání cest s prioritní frontou implementovanou polem je dostupná v `lec11/graph_search-array`.
- Vytvoříme graf `g` programem `tdijkstra`, např. o max 1000 vrcholech.
`./tdijkstra -c 1000 g`
- Program zkompilujeme a spustíme, např.
`./tgraph_search g s.`
- Programem `tdijkstra` můžeme vygenerovat referenční řešení, např.
`./tdijkstra g s.ref.`
- a naše řešení pak můžeme porovnat, např.
`diff s s.ref.`

Lineární prioritní fronta vs efektivní implementace

- Ukázková implemetace v `lec11/graph_search-array`, je sice funkční, pro velké grafy je však výpočet pomalý. *Např. pro graf s 1 mil. vrcholů trvá načtení, nalezení všech nejkratší cest a uložení výsledku přibližně 120 sekund na Intel Skylake@3.3GHz.*

```
$ ./tdijkstra -c 1000000 g
$ /usr/bin/time ./tgraph_search g s
Load graph from g
Find all shortest paths from the node 0
Save solution to s
Free allocated memory
```

```
120.53 real      115.92 user      0.07 sys
```

- Referenční program `tdijkstra` najde řešení za cca 1 sekundu.

Těž k dispozici jako `tdijkstra-lnx` a `tdijkstra.exe`.

```
$ /usr/bin/time ./tdijkstra g s.ref
1.03 real      0.94 user      0.07 sys
```

- Oba programy vracejí identické výsledky

```
1 $ md5sum s s.ref
2 MD5 (s) = 8cc5ec1c65c92ca38a8dadf83f56e08b
3 MD5 (s.ref) = 8cc5ec1c65c92ca38a8dadf83f56e08b
```

V základní verzi řešení HW10 nesmí být hledání nejkratší cesty více než 2× pomalejší než referenční program (`tdijkstra`).

Prioritní fronta haldou s `push()` a `update()`

- Prioritní frontu implementujeme haldou reprezentovanou v poli.

Maximální počet prvků dopředu známe.

- Halda zaručí složitost operací `push()` a `pop()` $O(\log n)$.

Oproti $O(n)$ u jednoduché implemetace prioritní fronty polem.

- Je nutné udržovat vlastnost haldy. Pro kontrolu zachování „*heap property*“ implementujeme rozhraní `pq_is_heap()`.

Použijeme pouze pro ladění.

```
110 _Bool pq_is_heap(void *heap, int n);
```

`lec11/graph_search/pq_heap.h`

- Pro zachování složitosti operací práce s haldou potřebujeme efektivně implementovat také funkci `update()`, tj. $O(\log n)$.

- Potřebujeme znát pozici daného uzlu v haldě.

Zavedeme pomocné pole s indexem `heapIDX`.

- Při hledání nejkratších cest se délka cesty pouze snižuje.
- Proto se aktualizovaný „uzel“ může v haldě pohybovat pouze směrem nahoru.

Jedná se tak o identický postup, jako při přidání nového prvku funkcí `push()`. V tomto případě však prvek může startovat z vnitřku stromu.

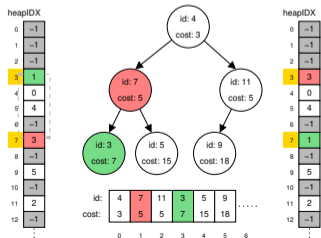
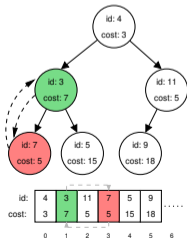
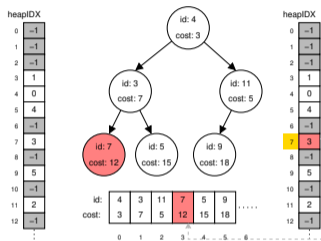
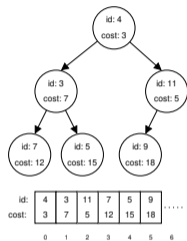
Příklad reprezentace haldy v poli a aktualizace ceny cesty

V haldě jsou uloženy délky dosud známých nejkratších cest pro vrcholy označené: 3, 4, 5, 7, 9, a 11.

- Při expanzi dalšího uzlu jsme našli kratší cestu do uzlu 7 s délkou 5.

Zavoláme `update(id = 7, cost = 5)`.

- Abychom mohli aktualizovat cenu v haldě, potřebujeme znát pozici uzlu v poli haldy.
- Proto vedle samotné haldy udržujeme pole, které je indexované číslem uzlu.
- Po aktualizaci ceny, není splněna vlastnost haldy. Provedeme záměnu.
- Při záměně udržujeme nejen prvky v samotné haldě, ale také pole `heapIDX` s pozicemi vrcholů v poli haldy.

Příklad implementace

- V `lec11/graph_search` je příklad implementace hledání nejkratších cest s prioritní frontou realizovanou haldou.
- Implementace funkce `update()` využívá pole `heapIDX` pro získání pozice prvku v haldě, záměrně je však splnění vlastnosti haldy realizováno vytvořením nové haldy s aktualizovanou cenou uzlu.

```
109 _Bool pq_update(void *_pq, int label, int cost)
110 {
111     _Bool ret = false;
112     pq_heap_s *pq = (pq_heap_s*)_pq;
113     pq->cost[pq->heapIDX[label]] = cost; // update the cost, but heap property is not satisfied
114     // assert(pq_is_heap(pq, 0));

116     pq_heap_s *pqBackup = (pq_heap_s*)pq_alloc(pq->size); //create backup of the heap
117     pqBackup->len = pq->len;
118     for (int i = 0; i < pq->len; ++i) { // backup the help
119         pqBackup->cost[i] = pq->cost[i]; //just cost and labels
120         pqBackup->label[i] = pq->label[i];
121     }
122     pq->len = 0; //clear all vertices in the current heap
123     for (int i = 0; i < pqBackup->len; ++i) { //create new heap from the backup
124         pq_push(pq, pqBackup->label[i], pqBackup->cost[i]);
125     }
126     pq_free(pqBackup); // release the queue
127     ret = true;
128     return ret;
129 }
```

Součástí řešení 10. domácího úkolu je správná implementace funkce `update()`!

Příklad řešení a rychlost výpočtu

- Po úpravě funkce `update()` získáme prioritní frontu se složitostí operací $O(\log n)$ a vlastní výpočet bude relativně rychlý.
- Pro získání představy rychlosti výpočtu je v souboru `tgraph_search-time.c` volání dílčích funkcí modulu `dijkstra` s měřením reálného času (`make time`). `lec11/graph_search-time.c`
- Vytvoříme graf o 1 mil. uzlů (a cca 3 mil. hran) v souboru `/tmp/g`.

```
./bin/tdijkstra -c 10000000 /tmp/g
```

Verze s naivním `update()`

```
1 $ ./tgraph_search-time /tmp/g /tmp/s1
2 Load graph from /tmp/g
3 Load time ....1179ms
4 Save solution to /tmp/s1
5 Solve time ...965875 ms
6 Save time ....273 ms
7 Total time ...967327ms
```

Upravená funkce `update()`

```
1 $ ./tgraph_search-time /tmp/g /tmp/s2
2 Load graph from /tmp/g
3 Load time ....1201ms
4 Save solution to /tmp/s2
5 Solve time ...620 ms
6 Save time ....279 ms
7 Total time ...2100ms
```

<https://youtu.be/LQUGP8EqeLM>

- Správnost řešení lze zkontrolovat program `tdijsktra`, např.

```
./bin/tdijkstra -t /tmp/g /tmp/s.
```

Další možnosti urychlení programu

- Kromě zásadní efektivní implemetace prioritní fronty haldou, lze běh programu dále urychlit
 - efektivnějším načítáním grafu
 - a ukládáním řešení do souboru.

1	\$./tgraph_search s.tgs	1	\$./tdijkstra -v g s.ref	1	./dijkstra-pv g s.pv
2	# lec11/tgraph_search	2	Dijkstra ver. 2.3.4	2	HW10 Reference solution
3	Load time1252 ms	3	Load time223 ms	3	Load time235 ms
4	Solve time ...625 ms	4	Solve time ...715 ms	4	Solve time ...610 ms
5	Save time431 ms	5	Save time106 ms	5	Save time 87 ms
6	Total time ...2308 ms	6	Total time ...1044 ms	6	Total time ...932 ms

- HW10 – Soutěž v rychlosti programu – extra body navíc.
 - Na odevzdání stačí opravit funkci `update()` případně využít načítání a ukládání z HW09.
 - Dalšího urychlení lze dosáhnout lepší organizací paměti a datovými strukturami.

Jediný zásadní požadavek je implementace rozhraní dle `lec11/dijkstra.h`.

Část III

Část 3 – Zadání 10. domácího úkolu (HW10)

Zadání 10. domácího úkolu HW10

Téma: Integrace načítání grafu a prioritní fronta v úloze hledání nejkratších cest

Povinné zadání: **3b**; Volitelné zadání: **3b**; Bonusové zadání: [Soutěž o body](#)

- **Motivace:** Větší programový celek, využití existujícího kódu a efektivní implementace programu.
- **Cíl:** Osvojit si integraci existujících kódu do funkčního celku složeného z více souborů.
- **Zadání:** <https://cw.fel.cvut.cz/wiki/courses/b0b36prp/hw/hw10>
 - Funkce `update()` pro efektivní použití prioritní fronty implementované haldou v úloze hledání nejkratší cest v grafu.
 - **Volitelné zadání** rozšiřuje binární načítání/ukládání grafu o specifikovaný binární formát, tj. rozšíření HW 09.
 - **Bonusové zadání** spočívá v efektivnosti implementace tak, aby byl výsledný kód co možná nejrychlejší.
- **Termín odevzdání:** 13.01.2024, 23:59:59 PST.
- **Bonusová úloha:** 13.01.2024, 23:59:59 PST.

Shrnutí přednášky

Diskutovaná témata

- Prioritní fronta
 - Příklad implementace spojovým seznamem
 - Příklad implementace polem
- Halda - definice, vlastnosti a základní operace
- Reprezentace binárního plného stromu polem
- Prioritní fronta s haldou
- Hledání nejkratší cesty v grafu – využití prioritní fronty (resp. haldy)

`lec11/priority_queue-linked_list`

`lec11/priority_queue-array`

Část V

Appendix

Hledání nejkratší cesty v grafu

```
[NEW] | 1 |
→ b0b36prp-lec11-codes ls
bin                priority_queue-linked_list
graph.txt          queue
graph_search       readme.txt
graph_search-array solution.txt
priority_queue-array stack
→ b0b36prp-lec11-codes ls bin
tdijkstra-fbsd     tdijkstra-lnx32     tdijkstra.exe
tdijkstra-fbsd32   tdijkstra-osx-intel timeexec.exe
tdijkstra-lnx      tdijkstra-osx-m1
→ b0b36prp-lec11-codes cd graph_search
→ graph_search gmake
ccache clang -c dijkstra.c -O2 -g -pedantic -Wall -Werror -o dijkstra.o
ccache clang -c my_malloc.c -O2 -g -pedantic -Wall -Werror -o my_malloc.o
ccache clang -c graph_utils.c -O2 -g -pedantic -Wall -Werror -o graph_utils.o
ccache clang -c pq_heap-no_update.c -O2 -g -pedantic -Wall -Werror -o pq_heap-no_update.o
ccache clang -c load_simple.c -O2 -g -pedantic -Wall -Werror -o load_simple.o
ccache clang -c tgraph_search.c -O2 -g -pedantic -Wall -Werror -o tgraph_search.o
ccache clang -c tgraph_search-time.c -O2 -g -pedantic -Wall -Werror -o tgraph_search-time.o
ccache clang dijkstra.o my_malloc.o graph_utils.o pq_heap-no_update.o load_simple.o tgraph_search.o -lm -o tgraph_search
ccache clang dijkstra.o my_malloc.o graph_utils.o pq_heap-no_update.o load_simple.o tgraph_search-time.o -lm -o tgraph_search-time
→ graph_search
```

<https://youtu.be/LQUGP8EqeLM>

Příklad ladění krokováním

```

88 // - function -----
89
90 Bool dijkstra_solve(void *dijkstra, int label)
91 {
92     dijkstra_t *dij = (dijkstra_t*)dijkstra;
93     if (!dij || label < 0 || label >= dij->num_nodes) {
94         return false;
95     }
96     dij->start_node = label;
97
98     void *pq = pq_alloc(dij->num_nodes);
99
100    dij->nodes[label].cost = 0; // initialize the starting node
101    pq_push(pq, label, 0);
102
103    int cur_label;
104    while (!pq_is_empty(pq) && pq_pop(pq, &cur_label)) {
105        node_t *cur = &dij->nodes[cur_label];
106        for (int i = 0; i < cur->edge_count; ++i) // relax all children
107            edge_t *edge = &dij->graph->edges[cur->edge_start + i]; // avoid copying
108        node_t *to = &dij->nodes[edge->to];
109        const int cost = cur->cost + edge->cost;

```

LOCALS

```

edge: 0x5555555c3a0
  from: 0
  to: 39
  cost: 411
  > to: 0x5555555a2c0
  cost: 21845
  l: 0
  cur: 0x5555555bc10
  edge_start: 0
  edge_count: 4
  parent: -1

```

CALL STACK

```

dijkstra_solve(void * dijkstra, int label) |
main(int argc, char ** argv) tgraph_search.c

```

STATUS: Ln 108, Col 1 Spaces: 3 UTF-8 LF {} C Linux

https://youtu.be/rTv_ypcm9XI (~ 25 min)